

Fondenes bevillinger til forskning 2022

Fondenes
Videnscenter

November 2024

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Hovedpointer	4
Fondes bevillinger til forskning	5
Støtteområder, fagområder og modtagere af fondsmidler	7
Fondes bevillinger til grøn forskning	12
Fonde bag bevillinger til forskning	14
Fondes støtte til forskning sammenlignet med det offentlige	17
Definitioner, metode og kildegrundlag	19

Danske fondes støtte til forskning er fortsat høj, trods lille fald i 2022

Forskning spiller en afgørende rolle i samfundets udvikling og evne til at håndtere de store udfordringer, vi står over for i dag, såsom sundhedskriser og klimaforandringer. Fondene har i 2022 bidraget med 11,6 mia. kr. til forskning. Til sammenligning har den danske statskasse bidraget med 25,5 mia. kr.

I 2022 tegnede der sig to tydelige tendenser i fondenes støtte til forskning. Sundhedsvidenskab forblev det største fagområde målt på forskningsmidler, selvom bevillingerne lå under niveauet fra rekordåret 2021. Det fortsat høje støtteniveau understreger dog, at sundhedsvidenskab er et centralt fokusområde for fondene. Samtidig steg midlerne til fagområder som naturvidenskab, samfundsvidenskab og teknisk videnskab.

I denne analyse beskriver vi udviklingen i fondsmidlerne til forskning fra 2018 til 2022, hvilke forskningsområder der har modtaget mest støtte, og hvilke typer aktører der har fået fondsstøtte til forskning. I årets analyse ser vi også på hvor stor en andel af forskningen, der blev defineret som grøn forskning.

Om analysen

Hvert år udarbejder Fondenes Videnscenter en række analyser om fondenes bevillinger. I denne analyse behandler vi opgørelser over, hvor mange bevillinger fondene bevilgede til forskning.

Forskning er ikke et støtteformål i sig selv, men et virkemiddel (en måde at bruge bevillingen på) inden for et støtteformål. Det kan f.eks. være inden for støtteformålene sundhed eller kultur. Analysen baserer sig på de senest tilgængelige tal fra Danmarks Statistik, som er rekvireret via særkørsler for Fondenes Videnscenter.

I sidste års fondsstatistik (for 2021), og i de tidligere år, lå langt de fleste forskningsbevillinger under et tværgående formål (videnskabelige formål). Men der lå også en mindre del af forskningsbevillingerne under støtteformålene, som forskningen vedrørte (f.eks. sundhed, kultur mv.).

Det er ændret fra fondsstatistikken 2022, sådan at forskningsbevillingerne er samlet på de støtteformål, som bevillingerne primært anvendes til forskning inden for. De forskningsbevillinger, der ikke passer under fondsstatistikens støtteformål, findes under "andre formål".

Ændringen betyder, at vi på sigt kan få et bedre overblik over de samlede bidrag til de enkelte støtteformål. Det betyder også, at vi nu og nogle år frem ikke kan fortælle så meget om udviklingen i bevillinger over flere år under støtteformålene, fordi data ikke er sammenlignelige. Det gælder bl.a. for udviklingen i antal fonde, der bidrager til et støtteformål.

Ud over denne særanalyse med fokus på bevillinger til forskning, udarbejder vi analyser om de samlede bevillinger, og vi dykker ned i bevillinger til støtteformålene med stor fondsstøtte. Vi håber, at du vil læse med og dykke ned i tallene for 2022.

God læselyst!

Hanne Elisabeth Rasmussen
Direktør for Fondenes
Videnscenter

Fondenes bevillinger til forskning 2022

1. Fondene bevilgede i alt 11,6 mia. kr. til forskning

Fondene bevilgede i alt 11,6 mia. kr. til forskning i 2022, hvilket er et fald på 3 % i forhold til 2021, hvor det samlede beløb var knap 12 mia. kr. Bevillingsniveauet for forskning i 2022 lå dog stadig højt sammenlignet med perioden 2018-2020. *Se side 6.*

2. Flest forskningsmidler til sundhed

Den største andel (5,4 mia. kr.) af de bevilgede midler gik til forskning under støtteformålet sundhed. Det svarer til 47 % af de samlede forskningsmidler. Formålet, der fik næstflest forskningsmidler (2 mia. kr.), var uddannelse og folkeoplysning. Derudover blev 2,3 mia. kr. til forskning kategoriseret som ”andre formål”, dvs. forskning uden for de definerede støtteformål.

Når vi ser på, hvordan forskningspengene blev fordelt på videnskabelige fagområder, ligger sundhedsvidenskab i top, selvom bevillingerne her faldt sammenlignet med rekordåret 2021. Fondsmidlerne steg til gengæld til fagområder som naturvidenskab, samfundsvidenskab og teknisk videnskab. *Se side 8 og 9.*

3. Inden for grøn forskning fik bæredygtig fødevarerproduktion, landbrug og skove flest midler

Inden for grøn forskning¹ modtog bæredygtig fødevarerproduktion, landbrug og skovbrug 517 mio. kr., svarende til 25 % af de grønne forskningsmidler. Naturbeskyttelse, biodiversitet og klimaforandringer modtog 446 mio. kr. Samlet set gik 2 mia. kr. af fondenes forskningsbevillinger til grøn forskning. *Se side 13.*

4. Flest midler gik til offentlige institutioner

Offentlige institutioner modtog 7,5 mia. kr. af forskningsmidlerne, svarende til 78 % af de samlede midler til forskning i 2022. En stor del af de resterende forskningsmidler blev anvendt til interne formål (1,6 mia. kr.). *Se side 10.*

5. Flest midler gik til danske modtagere

Fondene bevilgede 8,9 mia. kr. til forskning til danske modtagere i 2022². Det svarer til, at danskere modtog 77 % af midlerne, mens 7 % gik til udenlandske modtagere. De resterende 16 % blev ikke fordelt på geografi. Dermed fortsatte billedet fra de foregående

år, hvor udenlandske modtagere modtog mellem 5-8 % af midlerne. *Se side 11.*

6. Antallet af fonde, der bevilger til forskning, varierer i cyklusser og er faldet samlet set

Antallet af fonde, der bevilger midler til forskning, har varieret i en cyklisk toårig rytme og nåede et højdepunkt på 892 fonde i 2018. Siden da er antallet samlet set faldet, især blandt små og mindre fonde³, med et lavpunkt på 400 fonde i 2021 og en stigning til 576 fonde i 2022. Samtidig bevilgede de meget store fonde en stor andel af forskningsmidlerne, på trods af, at de kun udgør en lille del af det samlede antal bevilgende fonde i 2022. *Se side 15 og 16.*

7. Fondes andel af forskningsfinansiering udgjorde 31 % i 2022

I 2021 uddelte det offentlige Danmark og fondene tilsammen 37,1 mia. kr. til forskningsområdet. Heraf stod fondene for 31 % (11,6 mia. kr.). *Se side 18.*

1) Kategorierne under grøn forskning er udarbejdet af Uddannelses- og Forskningsministeriet og er med første gang for 2022-indberetningen, hvorfor der ikke sammenlignes med tidligere år.

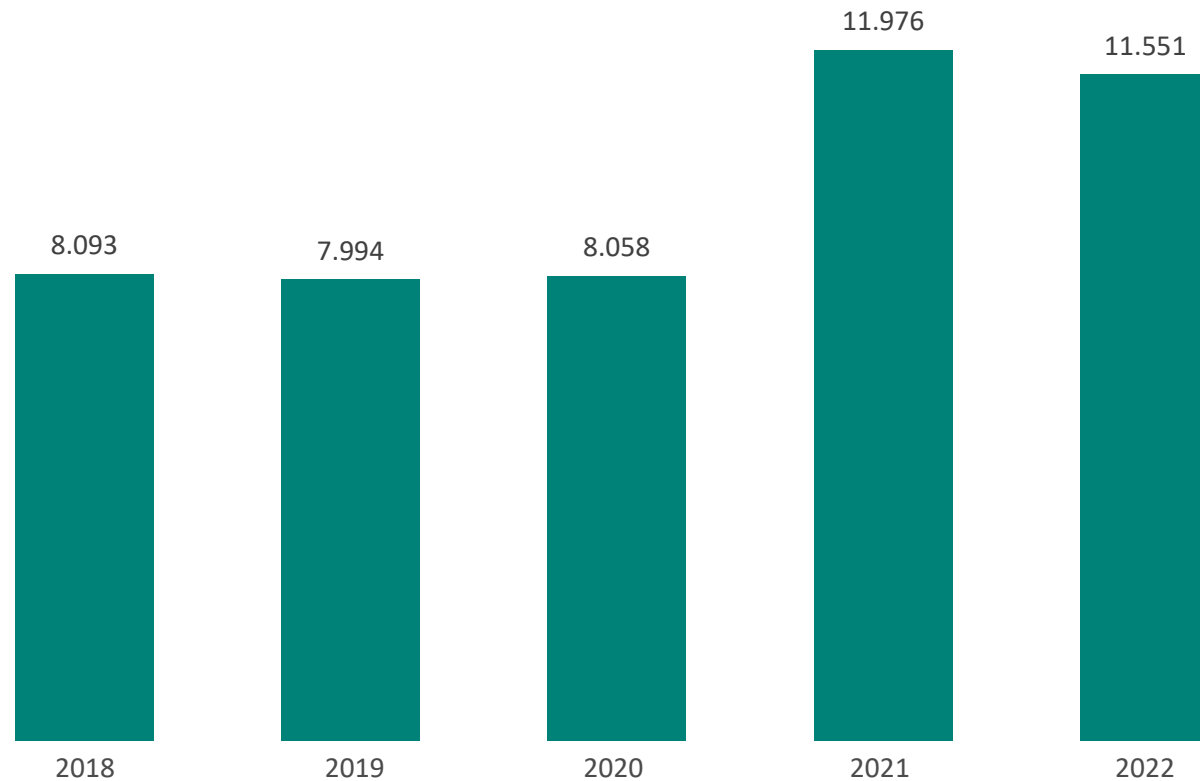
2) Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske modtagere tilknyttet en dansk værtsinstitution. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale forskningsindsatser, selv om pengene går til danske værtsinstitutioner, og omvendt.

3) Fondene er kategoriseret efter individuelt, årligt bevillingsniveau: små (<1 mio. kr.), mindre (1-10 mio. kr.), mellemstore (10-50 mio. kr.), store (50-500 mio. kr.) og meget store (>500 mio. kr.).

Fondes bevillinger til forskning

Fondene bevilgede 11,6 mia. kr. til forskning i 2022

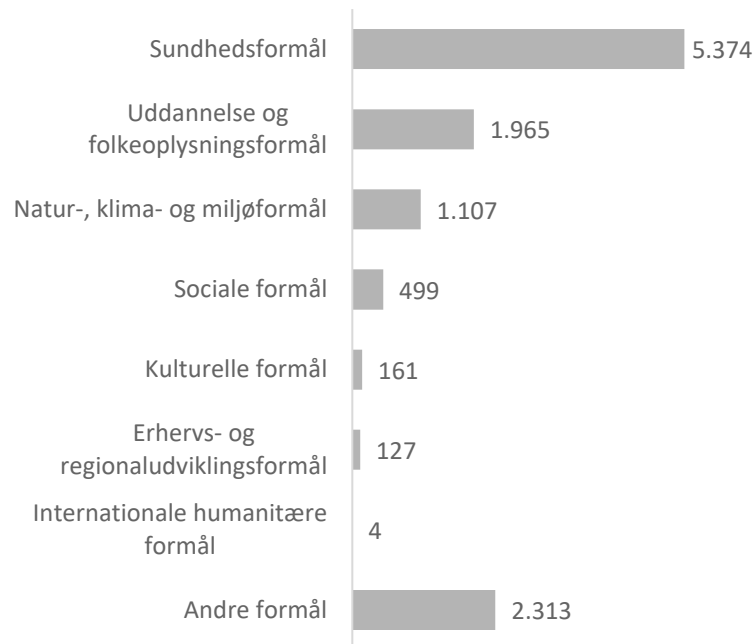
Figur 1: Bevilgede midler til forskning 2018-2022 (mio. kr.)

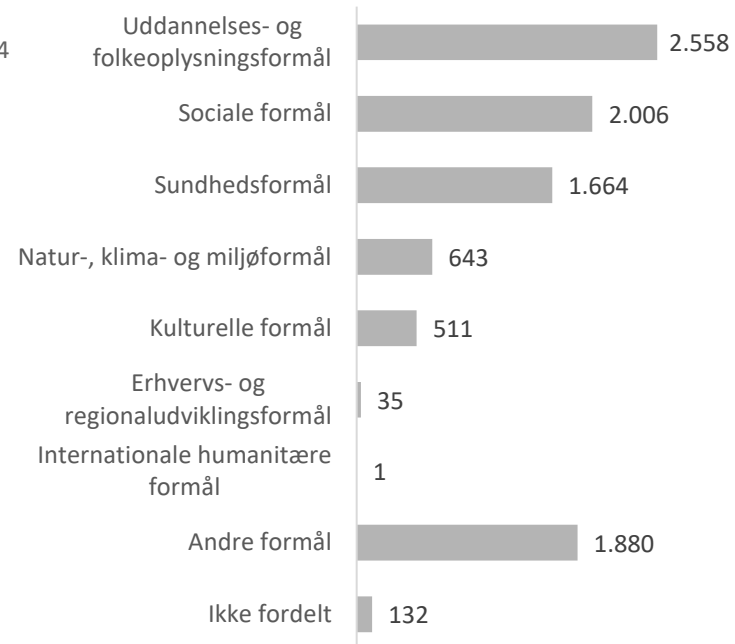
Støtteområder, fagområder og modtagere af fondsmidler

Forskning vedrørende sundhedsformål fik flest penge i 2022

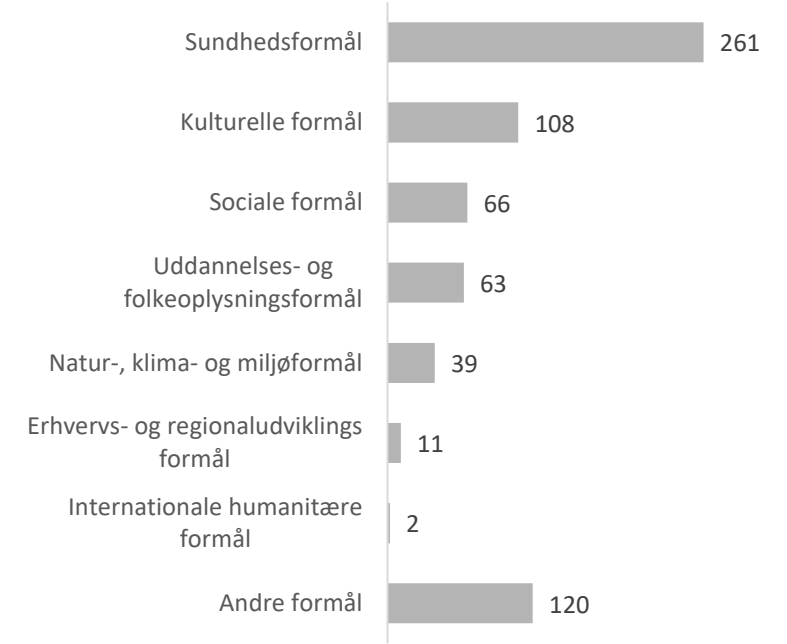
Figur 2: Bevilgede forskningsmidler fra fonde 2022 (mio. kr.)

Figur 3: Antal forskningsbevillinger fra fonde 2022

Figur 4: Antal fonde med forskningsbevillinger 2022

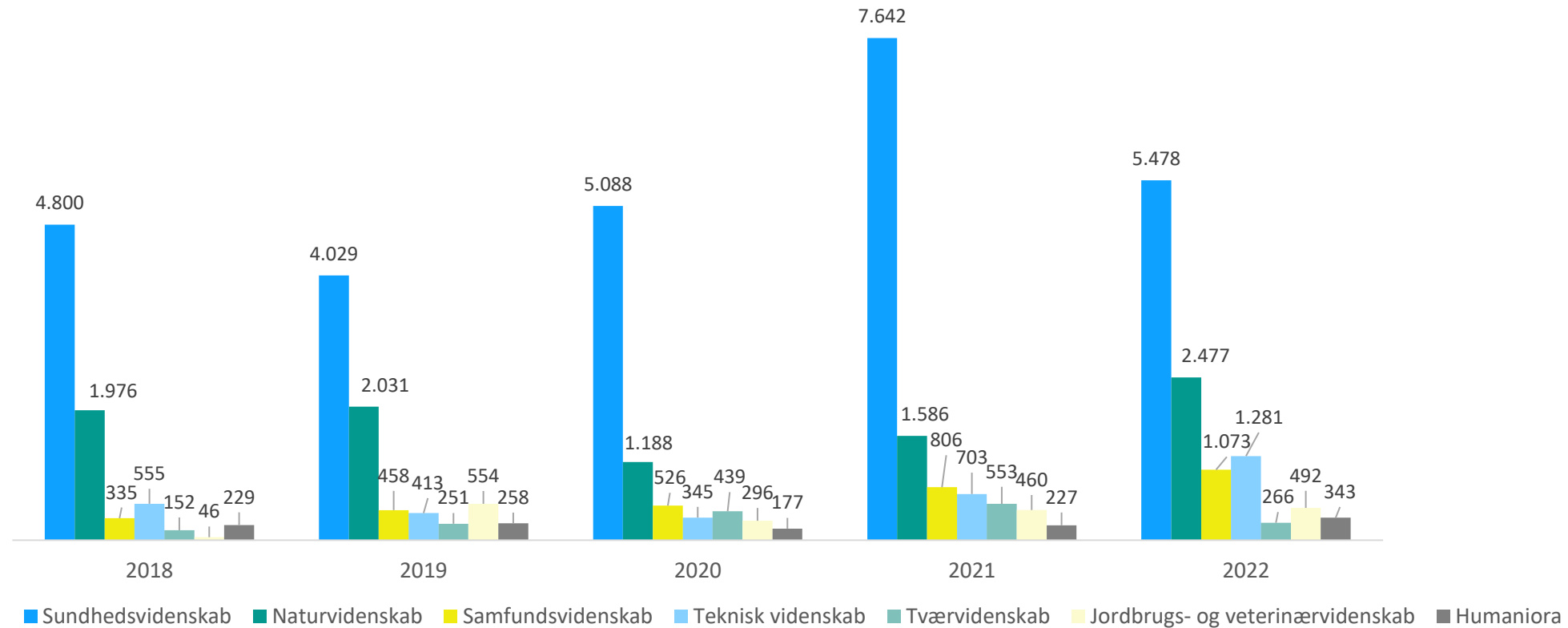

Note: vi ser bort fra 'andre formål' ift. placering i graf, fordi der her er tale om en samling af flere formål. Herunder ligger 2,3 mia. kr. til forskning, som ikke falder ind under de øvrige formål. Derudover ligger der ca. 5 mia. kr. til ikke-almennyttige bevillinger.

Der var i alt 576 fonde, der bevilgede til forskning i 2022. Flere fonde bevilgede til mere end ét forskningsformål, hvorfor summen af tallene i figur 4 giver mere end 576 fonde.

Fagområder: Flest forskningsmidler gik til sundhedsvidenskab

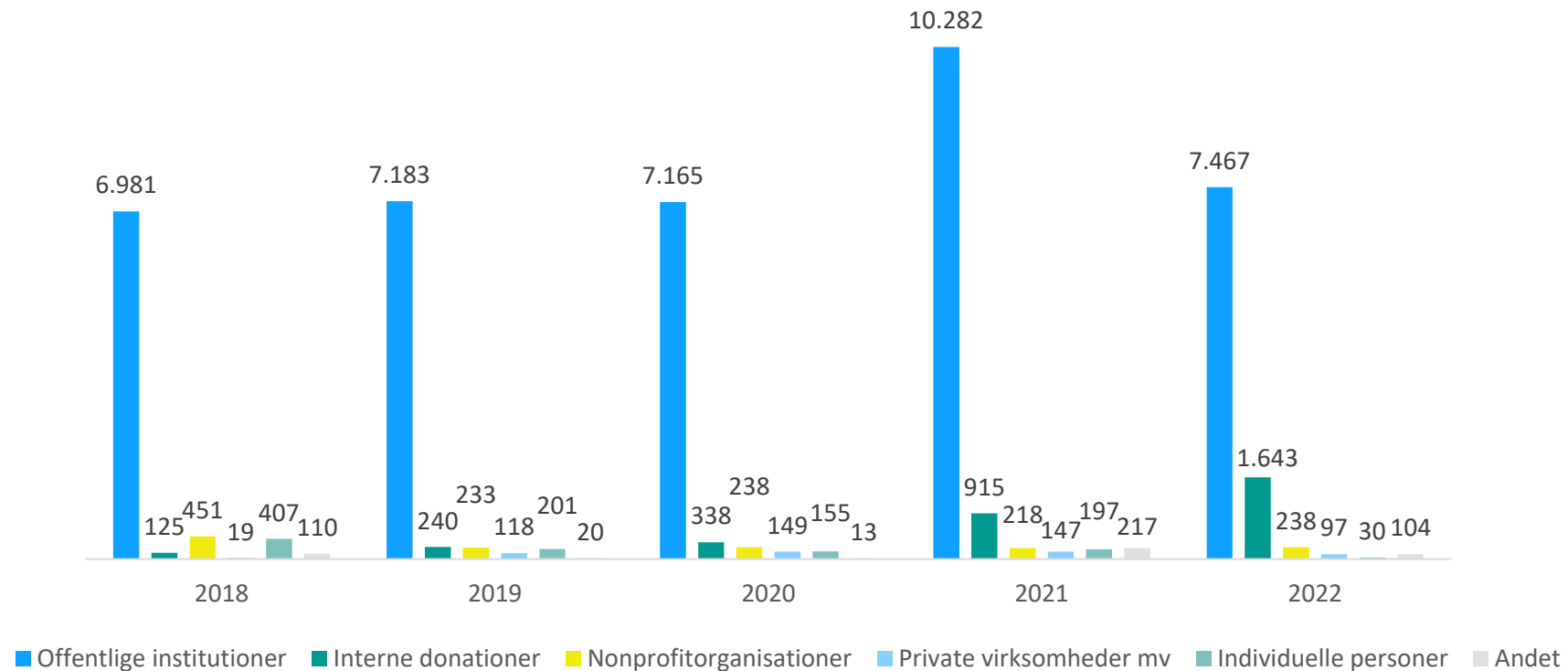
Figur 5: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til forskning efter fagområde og år

Note: For 2022 var 145 mio. kr. ikke fordelt på fagområder. Disse er ikke vist i grafen

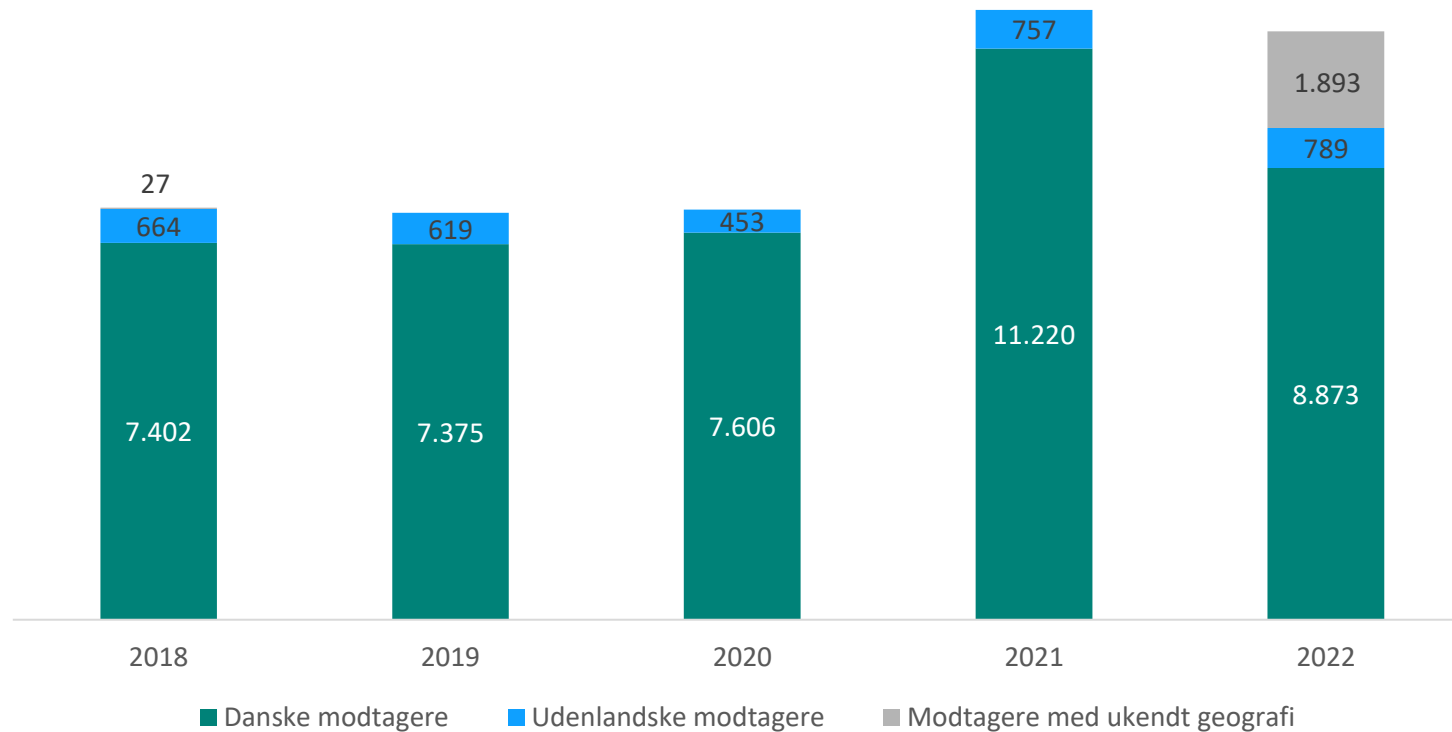
7,5 mia. kr. af fondsmidlerne til forskning gik til offentlige institutioner i 2022

Figur 6: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til forskning efter modtagertype og år

Størstedelen af midlerne gik til danske modtagere i 2022

Figur 7: Bevilgede fondsmidler 2018-2022 i mio. kr. til forskning fordelt efter nationalitet på registreret modtager

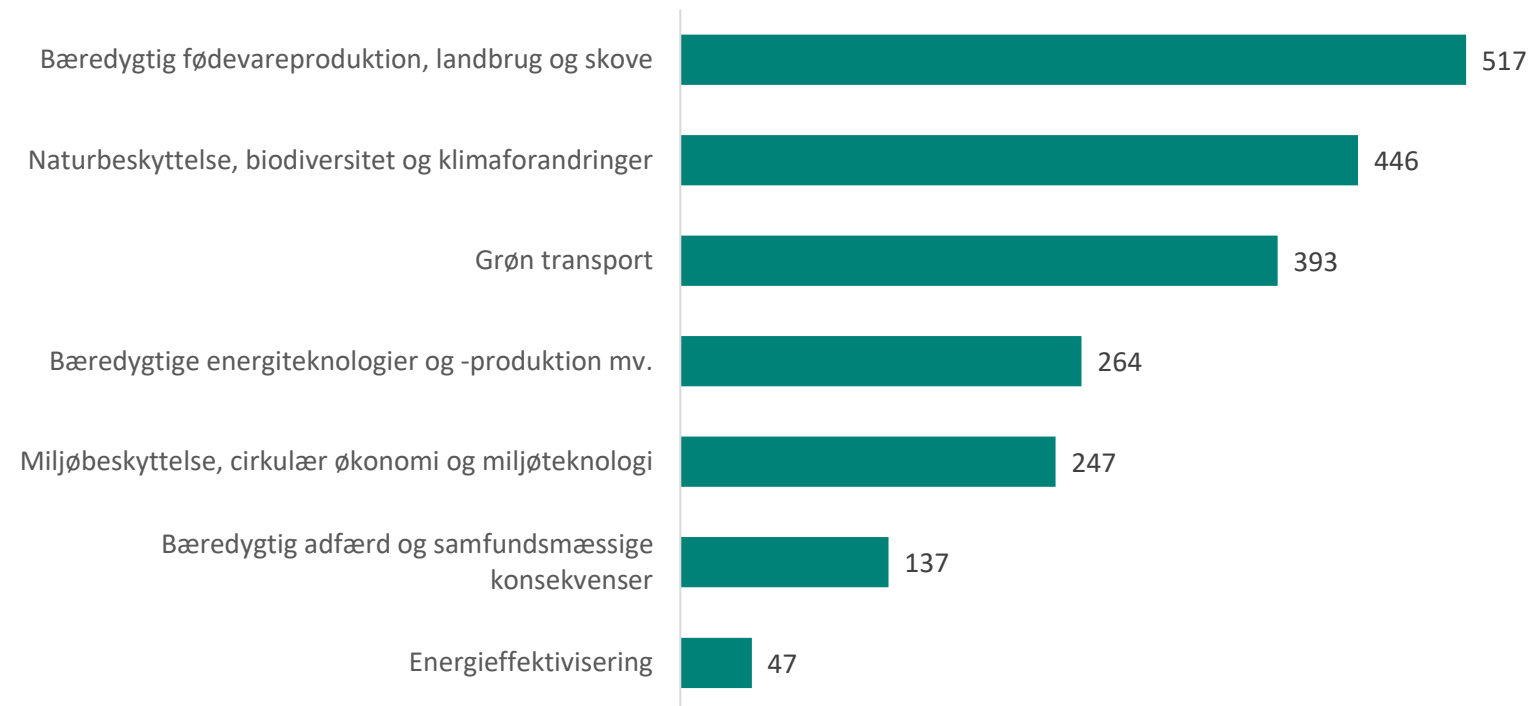

Note: Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske modtagere tilknyttet en dansk værtsinstitution. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale forskningsindsatser, selv om pengene går til danske værtsinstitutioner, og omvendt.

Fondes bevillinger til grøn forskning

Grøn forskning relateret til bæredygtig fødevareproduktion, landbrug og skove fik flest midler

Figur 8: Bevilgede forskningsmidler til grøn forskning i 2022 i mio. kr. fordelt på underområder

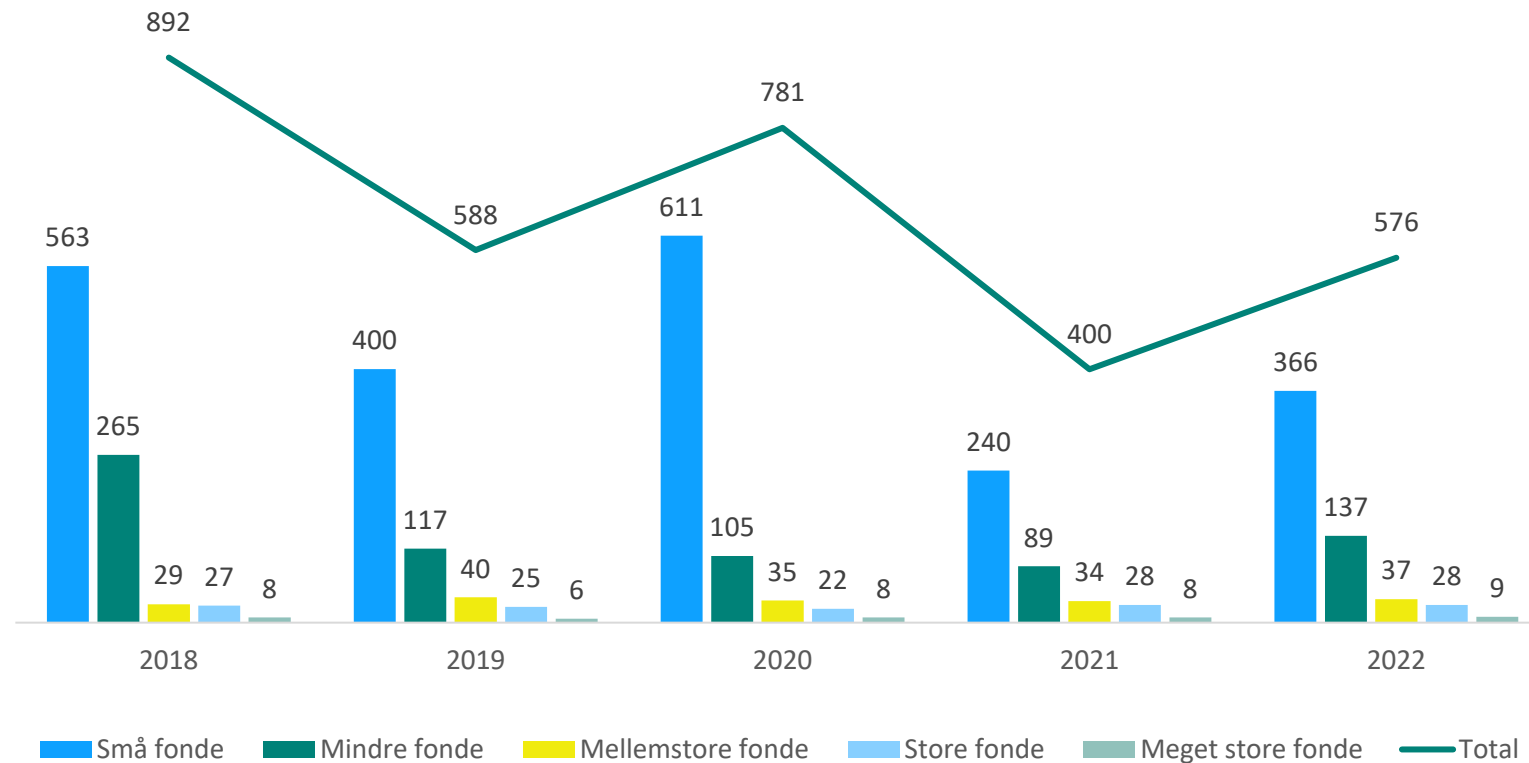

Note: Grøn forskning er af Danmarks Statistik defineret som forskning, der bidrager direkte eller indirekte til den grønne omstilling af samfundet. Kategorierne under grøn forskning er udarbejdet af Uddannelses- og Forskningsministeriet og er med første gang for 2022-indberetningen, hvorfor der ikke sammenlignes med tidligere år.

Fonde bag bevillinger til forskning

Antallet af fonde, der bevilger til forskning, varierer fra år til år

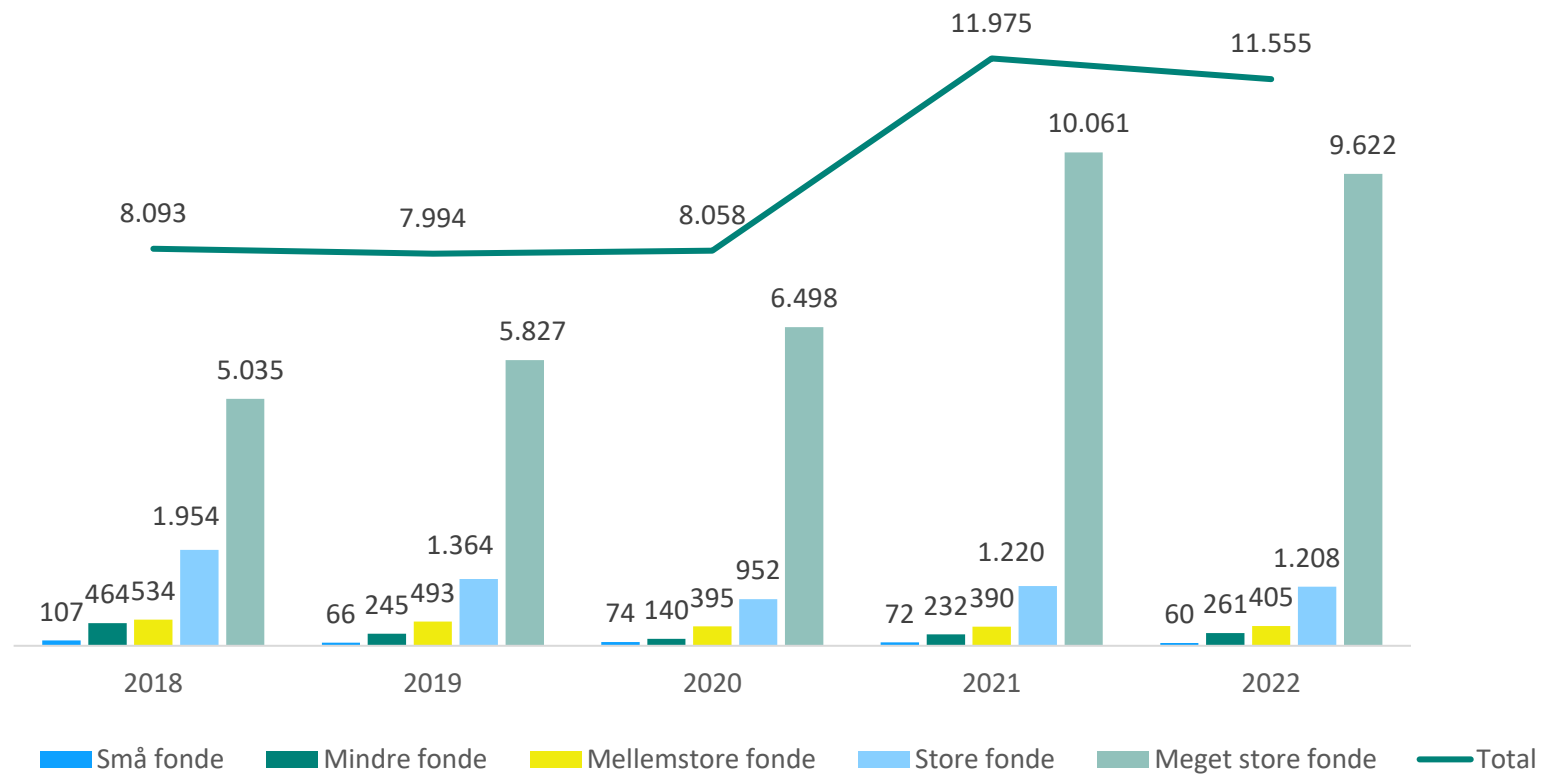
Figur 9: Antallet af fonde, der har bevilget til forskning, grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Note: Fondene er kategoriseret efter individuelt, årligt bevillingsniveau: små (<1 mio. kr.), mindre (1-10 mio. kr.), mellemstore (10-50 mio. kr.), store (50-500 mio. kr.) og meget store (>500 mio. kr.).

De meget store fonde stod for 83 % af de bevilgede midler

Figur 10: Fondes bevilgede midler i mio. kr. til forskning, grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

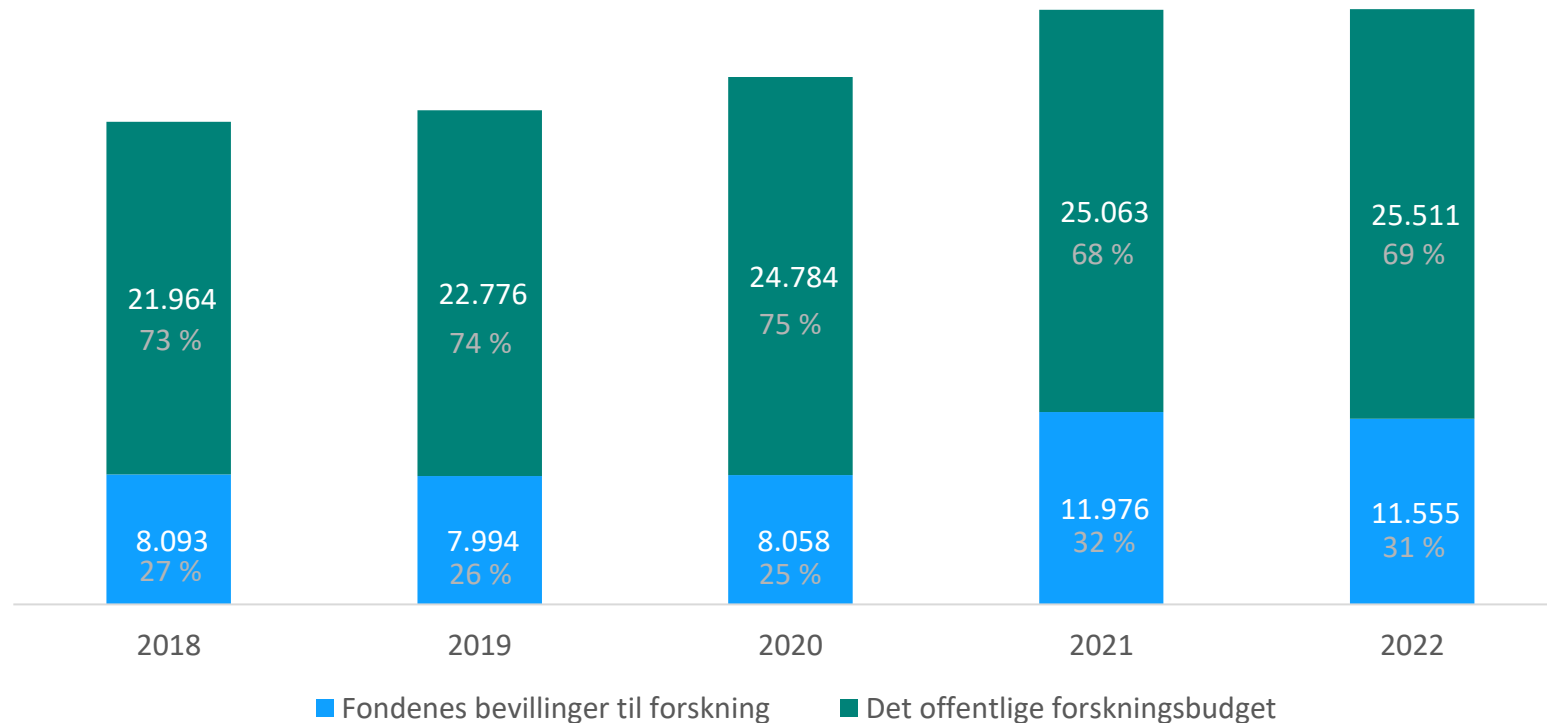

Note: Fondene er kategoriseret efter individuelt, årligt bevillingsniveau: små (<1 mio. kr.), mindre (1-10 mio. kr.), mellemstore (10-50 mio. kr.), store (50-500 mio. kr.) og meget store (>500 mio. kr.).

Fondes støtte til forskning sammenlignet med det offentlige

Fondes andel af forskningsfinansiering udgjorde 31 % i 2022

Figur 11: Offentlige bevillinger (forskningsbudget) og fondes bevillinger i mio. kr. til forskning 2022 (løbende priser)

Definitioner, metode og kildegrundlag

Definitioner

Forskning

Forskning er defineret ud fra OECD's Frascati Manual og skal opfylde følgende betingelser:

- **Nyhed:** Målet skal være ny viden.
- **Kreativitet:** Forskning er kreativt arbejde baseret på nye koncepter og/eller hypoteser.
- **Usikkerhed:** Forskning indebærer usikkerhed om projektets resultater.
- **Systematik:** Systematisk og planlagt arbejde.
- **Reproducerbarhed:** Forskning kan gentages af andre forskere, som vil nå til samme resultat.

Fonde og filantropiske foreninger, herunder erhvervsdrivende og almene fonde

I analysen anvender vi generelt betegnelsen "fonde" for både "fonde" og "filantropiske foreninger" for at forenkle teksten. I visse tilfælde kan vi skelne mellem erhvervsdrivende og almene (ikke-erhvervsdrivende) fonde, hvor det har analytisk relevans. Almene fonde driver slet ikke eller ikke i nogen særlig grad erhvervs-mæssig virksomhed. Erhvervsdrivende fonde har betydelig erhvervsaktivitet, ejer en bestemmende

andel i en eller flere virksomheder eller driver egen virksomhed. De kan, men skal ikke, have et almen-nyttigt formål. De erhvervsdrivende fonde, der indgår i denne analyse, har stort set alle et almennyttigt formål.

Fondene er kategoriseret efter individuelt, årligt bevillingsniveau: små (<1 mio. kr.), mindre (1-10 mio. kr.), mellemstore (10-50 mio. kr.), store (50-500 mio. kr.) og meget store (>500 mio. kr.).

Bevillinger og udbetalinger

En bevilling er fondens tilsagn om støtte, mens en udbetaling er det faktiske beløb, der udbetales på baggrund af bevillingen. For eksempel kan en fond bevilge midler i 2022 og udbetale dem i 2023, eller store bevillinger kan udbetales over flere år.

Almennyttige og andre bevillinger

På baggrund af data fra Danmarks Statistik kan vi i analysen ikke afgøre, om en bevilling er til almen-nyttige aktiviteter eller ej. Analysen fokuserer derfor på de samlede bevillinger. Tidligere var kun en lille del af de samlede midlerne ikke-almennyttige, men i 2022 steg denne andel markant fra 2 % i 2021 til 17 % på

grund af mange bevillinger til familieformål. Danmarks Statistik opdeler ikke disse bevillinger yderligere, men eftersom størstedelen af de ikke-almennyttige bevillinger gik til familieformål, må det forventes at udgøre en meget lille del af analysen af midler til forskning.

Metode og kildegrundlag

Denne analyse anvender en kvantitativ metode baseret på de nyeste data fra [Danmarks Statistiks fondsstatistik](#), inklusiv særkørsler foretaget for Fondenes Videnscenter. Beløbene i analysen er opgivet i løbende priser.

Data omfatter perioden 2018-2022, men tallene fra 2022 bør behandles med forsigtighed grundet ændringer i opgørelsesmetoder og spørgeskemaer. Ændringerne har påvirket kategoriseringen af bevillinger, hvilket kan skabe variationer i tallene sammenlignet med tidligere år. Den største ændring er, at videnskabelige formål ikke længere er et selvstændigt hovedformål; forskning er nu fordelt på de relevante støtteområder. Dette medfører, at bevillingsbeløbene pr. formål i 2022 vil stige, da forskningsmidler, som tidligere var isoleret under videnskabelige formål, nu er inkluderet under andre formål. Der kan dog være større usikkerhed i tallene, indtil det nye indberetningskema er fuldt implementeret, så sammenligninger med tidligere år bør foretages med forsigtighed.

Ydermere er antallet af fonde, der har indberettet 2022-tal til Danmarks Statistik, steget fra 350 til 550.

Analysen fokuserer på 3.658 fonde, der foretog bevillinger i 2022 ud af Danmarks 9.155 fonde og filantropiske foreninger. Dataindsamlingen omfatter private erhvervsdrivende fonde, almene fonde, selvejende institutioner og udvalgte private foreninger. Bemærk, at opgørelsen kan indeholde fonde, som ikke længere eksisterer, da opdatering af CVR-registret kan være forsinket.

Sammenligning med Skatteforvaltningens opgørelse

Man kan ikke direkte sammenligne Danmarks Statistiks fondsstatistik med Skatteforvaltningens opgørelse over skattepligtige bevillinger. Selvom almennyttige bevillinger normalt er fradragsberettigede, gælder det ikke altid for erhvervsdrivende fonde, hvor datterselskaber udgør hovedindtægtskilden. Det skyldes den såkaldte prioriteringsregel.

Variierende uddelingsniveau

Store udsving i fondenes bevillingsniveauer kan påvirke fondsstatistikken. Årsagerne til udsving i bevillingsniveauerne kan f.eks. være, at en fond har som praksis hvert tredje til femte år at give

regelmæssige og flerårige større bevillinger til et område, at fonden ændrer strategi, eller at de midler, fonden har til rådighed til uddelinger, varierer fra det ene år til det næste. Det kan også have indflydelse på uddelingsniveauerne, hvilke projekter fondene bliver præsenteret for af den omverden, de støtter.

Kontakt

Har du spørgsmål eller kommentarer?
Kontakt os på info@fondenensvidenscenter.dk

Du kan finde flere analyser og mere viden om fonde på vores hjemmeside. Her kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev, hvis du vil holdes løbende opdateret om nye udgivelser:
www.fondenensvidenscenter.dk